

Dönem : 1
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 358

1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret ve Bütçe komisyonları raporları (1/210)

T. C.

Başbakanlık

8.6.1962

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı: 71/1758 - 1764

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 29.5.1962 tarihinde kararlaştırılan, «1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Başbakan
İsmet İnönü

GEREKÇE

İktisadi Devlet Teşebbüsleri ve benzeri müesseselerin mali bünyelerinin düzenlenmesi ve bu müesseselerle Hazinesin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına ve finansman müesseselerine olan borçlarının tahkim, tasfiye veya tecili hakkındaki 6.12.1960 tarih ve 154 sayılı Kanun gereğince Hazine ve bahis konusu müesseselerin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına olan borçlarının tahkimi neticesinde:

a) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının senetler cüzdanındaki 120 gün vâdeli ticari senetler yekûnunda ehemmiyetli bir azalma meydana geldiğinden, mezkûr yekûnla irtibatlandırılmış bulunan sanayici, madenci ve esnaf kredileriyle, zirai kredi limitlerinin gerekli seviyeye ırcarı maksadiyle 1715 sayılı Kanunun 38 nci maddesinde lüzumlu değişikliğin yapılması iktiza etmektedir.

b) Diğer taraftan ekonomide para ve kredi hareketleri gün geçtikçe ehemmiyet kazandığından, ekonomik faaliyetlerin aksatılmadan yürütülebilmesi için bu olaylar hakkında vaktinde bilgi edinilmesi gerekmektedir. 1715 sayılı Kanuna 6544 sayılı Kanunla eklenmiş bulunan bir madde, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına, Türkiye'de faaliyette bulunan bankalardan, kredi, döviz ve diğer muamelelerine ait her türlü malûmatı ve bunların müşterilerinin risk vaziyetlerini talebetmek yetkisini vermekle beraber, bankaları bu malûmatı vermeye mecbur kılan bir müeyyide vaz'olunmadığından, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının para ve kredi hâdiselerini takip te bu yüzden karşılaştığı güçlüklerin bertaraf edilmesi maksadiyle bahis konusu ek maddenin de tadili gerekmektedir.

Yukarda arz olunan zaruri sebeplerle hazırlanmış bulunan kanun tasarısının maddeleri hakkındaki izahat aşağıda arz edilmiştir.

1. Tasarının 1 nci maddesinde 1715 sayılı Kanunun 38 nci maddesinin 6544 sayılı Kanunla muaddel 1 nci fıkrası üçüncü bendi değiştirilerek, sanayi ve maden işleri ile uğraşan hakiki ve hükmi şahıslarla küçük sanat erbabı, esnaf ve esnaf teşekküllerine aid olup tevdi olunacak senetler için bu maddede bahis konusu 120 güne kadar vâdeli senetler yekûnunun % 50 si ile bağılı bulu-

nan limit; 154 sayılı Kanununun 1, 4, 5 ve 6 ncı maddeleri gereğince yapılan tahkim ameliyesini mütaakıp T. C. Merkez Bankası senetler cüzdanında 120 güne kadar vâdeli senetlerin azalması muvacehesinde ve ayrıca Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin 15 Mart 1961 tarih ve 98 sayılı kararına müstenit T. C. Merkez Bankası Müdürler Kurulunun 24 Mart 1961 tarih ve 115/7392 sayılı kararı gereğince sanayici vesikasını haiz tütüncülerin senetlerinin sanayici senetleri adde-dilerek 9 ay vâde dâhilinde reeskonta kabulü dolayısıyla ihtiyaca kâfi gelmediğinden, % 50 nisbetinin 120 gün vâdeli senetler yekûnunun tamamına iblâğı zaruri görülmüştür.

Diğer taraftan, 1715 sayılı Kanununun 38 nci maddesinin 2 numaralı fıkrasında, zirai senetler reeskontu için tediye edilmiş sermaye ve ticari iskonto cüzdanının % 15 i yekûnu ile mukayyet limit de, aynı sebeplerle, 38 nci maddenin 1 nci fıkrasında yazılı 120 güne kadar vâdeli senetler yekûnunun tamamına iblâğ edilmek suretiyle bent tadil olunmuş ve ayrıca, Merkez Bankacılığında sermaye unsurunun kredilerde bir esas ve ölçü teşkil edemeyeceği nazara alınarak, bentdeki «sermaye» unsuru da kaldırılmıştır.

Yukarda izah olunan değişikliklerde en son fiilî durum esas alınmış ve bahis konusu kredi ve avansların 3 Şubat 1962 tarihindeki bakiyeler göz önünde tutularak, kanuni limitleri tâyin eden nisbetler senet tutarları kanuni limitin altında kalacak ve ilerisi için bir gelişme payı da bırakılacak şekilde tesbit olunmuştur. Vaziyet aşağıdaki cetvelde kısaca gösterilmiştir :

Tahkim ameliyesinden
sonraki limit : (K. 154)

(Milyon T.L.)
Kanuni limit

Madde	Kredi veya avansın nev'i	Mer'î limit	Tasarıdaki limit	3 Şubat 1962 senet tutarı	Eski nisbetlerle	Tasarıdaki nisbetlerle
38/1	Madenci, sanayici ve esnaf kredisi	120 gün vâdeli senetler yekûnunun	% 100 ü	295,2	287,4	574,8
38/2	Ziraf kredisi	% 50 si Tediye edilmiş sermayenin % 15 i ile iskonto cüzdanı yekûnunun % 15 i	120 gün vâdeli senetler yekûnunun % 100 ü	455,6	173,3	574,8

2. Memlekette para ve kredi vaziyetinin takibi için 1715 sayılı Kanuna, 6544 sayılı Kanunla ilâve edilen ek madde (1) ile T. C. Merkez Bankasına, bankalardan bilecümle hesaplarının durumlarına, başlıca kredi ve mevduat hesaplarının nev'i, şekil, vâde, sayı, değişik hacim, sektör, mevzu ve dağılışına mütaallik kalitatif ve kantitatif ve aynı veçhile müşterilerinin risk vaziyetleri hakkında her türlü malûmat talebi yetkisi tanınmış ve bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının istiyeyeceği bu gibi malûmatı vermeye mecbur tutulmuşlarsa da, bu mecburiyet bir müeyyide altına alınmamış olduğundan, her mükellefiyet ve mecburiyet gibi, bankaların bu mükellefiyet ve mecburiyetlerinin bir müeyyide altına alınmasına lüzum ve zaruret görülmüştür. Bu maddeye eklenen bir fıkra ile, evvelâ bu malûmatın verilmesi için bir süre kabul edilmiş ve bu süre içinde ve talebedildiği şekilde malûmat vermeyen banka hakkında müeyyide vaz' olunurken, cezai hükümlerin dağılmasını önlemek maksadiyle, müeyyide bakımından 7129 sayılı Bankalar Kanununun 68 nci maddesine atıf yapılmıştır.

3. Tasarının 3 ncü maddesi yürürlük tarihini, 4 ncü maddesi yürütme organını tâyin etmektedir.

Maliye Komisyonunun raporu

Millet Meclisi
Maliye Komisyonu
Esas No. : 1/210
Karar No. : 66

10 . 9 . 1962

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Kanunlar Kalemi 8 . 6 . 1962 gün ve 2399 sayı ile havale buyrulan «1715 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki Hükümet tasarısı» ve gerekçesi Maliye ve Merkez Bankası temsilcilerinin huzuru ile tetkik ve müzakere olundu.

Bir taraftan mevcut kredileri kısmen genişletmek diğer taraftan fiili durumu tahkim etmek amacı ile hazırlanan kanun metninin ve gerekçesinin âcil ihtiyaca medar olacağı kanısı ile aynen kabulüne ve Ticaret Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulmasına karar verildi.

Maliye Komisyonu
Başkanı
Kocaeli
Cemal Babac

Başkan V.
Muş
Sait Mutlu

Adana
Yusuf Aktimur

Manisa
Yakup Yakut

Kütahya
Ali Erbek

Zonguldak
S. Tekin Müftüoğlu

Ticaret Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Ticaret Komisyonu
Esas No. : 1/210
Karar No. : 20

11 . 10 . 1962

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı Maliye Bakanlığı ve Merkez Bankası temsilcilerinin de iştirakleri ile komisyonumuzda görüşüldü.

Komisyonumuz kanun tasarısı gerekçesinde tafsilen izahı yapılan hususlara aynen iştirak etmekle beraber ek madde 1 in 3 ncü fıkrasında zikredilen 20 günlük müddeti; Ziraat ve İş bankaları gibi teşkilatları çok geniş olan bankalar için kısa görmüştür.

Şöyleki; Merkez Bankası tarafından diğer bankalar genel müdürlüklerinden istenecek malûmat Genel Müdürlüklerce şube ve ajanslarından toplanacaktır. Şube ve ajanslar istenen malûmatı en kısa zamanda hazırlayıp derhal postaya verseler bile bilhassa kış aylarında cetvellerin Genel Müdürlüğe intikali 10 - 15 günü bulmaktadır. Genel Müdürlükçe bunların mecedilip Merkez Bankasına (20) gün içinde tevdi imkânları azalmaktadır.

Ayrıca Bankalar Kanununun 51 nci maddesinde bankaların bir ay evvelki ay sonu itibariyle başlıca kredi ve mevduat nevilerini gösterir cetvellerinde mütaakıp ayın sonuna kadar ilgili mercilere tevdi mecburiyetini de vaz'etmiş bulunmaktadır.

Bu sebeple (20) günlük müddet (30) güne çıkarılmış ve ek madde 1 in mezkûr üçüncü fıkrası (Bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından istenecek yukardaki muamelelere ait her türlü malûmatı, taallük ettiği tarihten itibaren en geç 30 gün zarfında, bankanın talimatı dâhilinde ve tesbit edeceği formüllerle uygun olarak vermeye mecburdurlar.) şeklinde değiştirilerek, diğer maddeler aynen ve oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Komisyonu

Başkanı	Sözcü		
İzmir	İstanbul	Ankara	Ankara
A. Ertunga	A. Yazgan	İ. Gence	M. Mihçioğlu
	İmzada bulunamadı.		
Balıkesir	Burdur	Bursa	İstanbul
C. Canpulat	N. Yavuzkan	Z. Uğur	N. Öktem
	Siirt		
	H. Özgen		

Bütçe Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/210
Karar No. 94

20 . 10 . 1962

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı ve Maliye ve Ticaret komisyonları raporları komisyonumuza havale edilmiş olduğundan ilgili Hükümet temsilcileri hazır oldukları halde incelendi ve görüşüldü.

Tasarının gerekçesinde de belirtildiği gibi, ticari senetler gibi sınai ve zirai senetlerin iskonto edilmesi bu sahalardaki kredi imkânlarını genişletmiş olduğundan uygun mütalâa edilmiştir.

Ancak Merkez Bankasının diğer bankalardan isteyeceği üzümlü malûmatın (20) günde ihzarı pek mümkün görmediğinden bu müddetin (30) gün olarak düzeltilmesi muvafık görülmüştür.

Bu suretle ikinci maddesi tadilen, diğer maddeleri aynen kabu edilen kanun tasarısı, öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü	
Elâzığ	Diyarbakır	Ordu	Aydın
H. Müftügil	R. İskenderoğlu	A. H. Onat	İ. Sezgin
Balıkesir	Çanakkale	Elâzığ	Erzurum
F. İslimyeli	Ş. İnan	Ö. F. Sanaç	C. Önder
		İmzada bulunamadı	

Hatay
A. S. Hocaođlu

Hatay
Ş. İnal

Konya
C. Yılmaz

Maraş
E. Kaplan

Sakarya
N. Bayar

Siirt
A. Yaşa

Trabzon
A. Ş. Ađanođlu

Yozgat
C. Sungur

Yozgat
V. Uyar

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 1715 sayılı Kanunun 6544 sayılı Kanunla değiştirilen 38 nci maddesinin 1 nci fıkrasının 3 ncü bendi ile aynı maddenin 2 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Sanayi ve maden işleri ile uğraşan hakiki ve hükmi şahısların bir banka tarafından ibraz edilecek ticari senetleri ile, küçük sanat erbabı, esnaf ve esnaf teşekküllerinin kredi ihtiyaçlarını karşılamakla kanunen tanzif edilmiş bulunan bankalar tarafından tevdi olunacak senetler de, vâdelerinin hulûlüne en çok (9) ay kalmış olmak kaydı ile, yukardaki şekil ve şartlar dâhilinde reşkonta kabul edilebilir. Ancak, bu bentten zikri geçen senetlerin mecmuu, 38 nci maddenin 1 nci fıkrasında yazılı 120 güne kadar vâdeli senetler yekûnunu geçemez.»

«2. Vâdesi 9 ayı tecavüz etmiyen zirai senetler de ticari senetler gibi iskontoya kabul edilebilir.

«Şu kadar ki, bunların miktarı 38 nci maddenin 1 nci fıkrasında yazılı 120 güne kadar vâdeli senetler yekûnunu tecavüz edemez.»

MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununa 6544 sayılı Kanunun 10 ncu maddesi ile eklenen ek madde 1 aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Ek madde 1. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genel Müdürlüğü, Türkiye'de faaliyette bulunan bankalardan, mevduat, kredi, döviz ve diğer muamelelerine ait her türlü malûmatı ve müşterilerinin risk vaziyetlerini talep ve bu risk vaziyetleri hakkında ilgili bankaları tenvir edebilir.

«Şu kadar ki bankalardan, müşterilerinin şahsi tevdiat hesapları hakkında banka malûmatı talebedemez.

Bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından istenecek yukardaki muamelelere ait her türlü malûmatı, taallûk ettiği tarihten itibaren en geç 20 gün zarfında, Bankanın talimatı dâhilinde ve tesbit edeceği formüllerle uygun olarak vermeye mecburdurlar.

Yukardaki fıkralara göre, bankaca istenecek malûmatı müddeti içinde ve talimat ve formül-

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 1. — Tasarının ek 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümet tasarısının birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununa 6544 sayılı Kanunun 10 ncu maddesi ile eklenen Ek madde 1. aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

EK MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genel Müdürlüğü, Türkiye'de faaliyette bulunan bankalardan, mevduat, kredi, döviz ve diğer muamelelerine ait her türlü malûmatı ve müşterilerinin risk vaziyetlerini talep ve bu risk vaziyetleri hakkında ilgili bankaları tenvir edebilir.

Şu kadar ki, bankalarda, müşterilerinin şahsi tevdiat hesapları hakkında banka malûmat talebedemez.

Bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından istenecek yukardaki muamelelere ait her türlü malûmatı, taallûk ettiği tarihten itibaren en geç 30 gün zarfında, bankanın talimatı dâhilinde ve tesbit edeceği formüllere uygun olarak vermeye mecburdurlar.

Yukardaki fıkralara göre, bankaca istenecek malûmatı müddeti içinde ve talimat ve formülle-

MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununa 6544 sayılı Kanunun 10 ncu maddesi ile eklenen Ek madde 1. aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«EK MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genel Müdürlüğü, Türkiye'de faaliyette bulunan bankalardan, mevduat, kredi, döviz ve diğer muamelelerine ait her türlü malûmatı ve müşterilerinin risk vaziyetlerini talep ve bu risk vaziyetleri hakkında ilgili bankaları tenvir edebilir.

Şu kadar ki, bankalarda, müşterilerinin şahsi tevdiat hesapları hakkında banka malûmat talebedemez.

Bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından istenecek yukardaki muamelelere ait her türlü malûmatı, taallûk ettiği tarihten itibaren en geç 30 gün zarfında, bankanın talimatı dâhilinde ve tesbit edeceği formüllere uygun olarak vermeye mecburdurlar.

Yukardaki fıkralara göre, bankaca istenecek malûmatı müddeti içinde ve talimat ve formülle-

Hü.

Maliye Kb.

lere uygun olarak postaya veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genel Müdürlüğüne tevdi etmiyen bankalar hakkında 7129 sayılı Bankalar Kanununun 68 nci maddesinde gösterilen para cezası tatbik olunur.»

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

29 . 5 . 1962

Başbakan <i>I. İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>A. Eyidoğan</i>
Devlet Bakanı <i>T. Feyzioğlu</i>	Devlet Bakanı <i>H. O. Bekata</i>
Devlet Bakanı <i>N. Ökten</i>	Devlet Bakanı <i>N. Su</i>
Adalet Bakanı <i>S. Kurutluoğlu</i>	Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>
İçişleri Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>
Maliye Bakanı <i>Ş. İnan</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>H. İncesulu</i>
Bayındırlık Bakanı <i>E. Paksüt</i>	Ticaret Bakanı <i>İ. Gürsan</i>
Sa. ve So. Y. Bakanı	Güm. ve Tekel Bakanı ve Sa. ve So. Y. B. V. <i>Ş. Buladoğlu</i>
Tarım Bakanı <i>C. Oral</i>	Ulaştırma Bakanı <i>C. Akyar</i>
Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>	Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>
Ba. Ya. ve Turizm Bakanı <i>K. Evliyaoğlu</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>M. Güven</i>

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ticaret Ko.

re uygun olarak postaya veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genel Müdürlüğüne tevdi etmiyen bankalar hakkında 7129 sayılı Bankalar Kanununun 68 nci maddesinde gösterilen para cezası tatbik olunur.»

MADDE 3. — Hükümet tasarısının üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümet tasarısının dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. Ko.

re uygun olarak postaya veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genel Müdürlüğüne tevdi etmiyen bankalar hakkında 7129 sayılı Bankalar Kanununun 68 nci maddesinde gösterilen para cezası tatbik olunur.»

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.